

פרוטוקול מס' 106/א

מישיבה של ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ד',
י"ג בסיון, תשס"ז - 23.5.56
בשעה 8.50

נכח:

- י. גורי - היו"ר
- ח. אריאב
- י. בדר
- א. בהיר
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- ס. חזני
- א. כהן
- ז. סוזאייב

- סר. ל. אשכול - סר. האוצר
- סר. קטרון - נציג משרד המשפטים
- סר. ספיבק - נציג משרד האוצר
- סר. בזק - מזכיר הוועדה

סדר-היום:

- א. שונות
- ב. שאלות ותשובות

=====

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.

י. בדר:

הואיל והישיבות אינן נפתחות בדרך כלל בשעה הנקובה בהזמנה, מציע אני כי בפרוטוקול של כל ישיבה תצויין מתי נפתחה הישיבה למעשה. אני מביע גם שאלה כי שעת פתיחתה של הישיבה תהיה קרובה ככל האפשר לשעה הנקובה בהזמנות.

היו"ר י. גורי:

אני מסכים לציין זאת בפרוטוקול.

אני רוצה לציין כי בסדר-יומה של הוועדה כלולים דברים אשר נשארו עוד מהמושב הקודם של הכנסת וכן דברים חדשים, אך אפשר להוסיף על רשימה זו.

ז. סוזאייב:

בענין סוכני הקניות במסגרת השילומים, מציע אני בחירת ועדת מטרה אשר תטפל בשאלה זו.

היו"ר י. גורי:

אני מקבל הצעה זו בעיקרה, אך תחילה צריכים להיות בענין זה חילופי-דברים במליאת הוועדה.

בענין "סקורות" אפנה לשר האוצר ואבקשנו למסור לנו אינפורמציה על המצב שם. לאחר זאת נוכל לקיים דיון בוועדה.

אני סבור כי לאור סדר-היום הגדוש של הוועדה לא נוכל להסתפק בטלוסישיבות לשבוע, אלא נצטרך כמקודם לקיים ישיבות של הוועדה גם בימי א'.

ש. דיין:

האם כלולים בתכנית עבודתה של הוועדה סיוורים?

או.

היו"ר י. גנרי:

אנו צריכים לערוך סיור של יום אחד על-פי הזמנת משרד הבטחון, וסיור זה כלול בתכנית העבודה.

העבודה.

י. גנרי:

יש לי הרגשה רעה מס. מאז ביקורה של הוועדה בסדום אושרו על-ידי השקעות במפעלים המלח בסכום של כ-30 - 20 מיליון לירות. הגיע המועד לראות מה נעשה בכסף זה ואם נשתנה דבר מה במפעל. אנשים כי גם באילת חלו שינויים גדולים מאז ביקורה של הוועדה. לפני 4 שנים. אני חושב כי הוועדה חייבת לערוך סיורים במקומות אלה.

היו"ר י. גנרי:

אין על זה כל ויכוח, ואפשר לקוות כי תוך שבוע-שבועיים יקבלו חברי הוועדה את תכנית הסיורים.

הסיורים.

כללתי בסדר-יומה של הוועדה לישיבות הקרובות שמונה שאלות שאני רואה אותן כראשונות בחשיבותן. בעוד שבוע או שבועיים נוכל לערוך רשימה חדשה של דברים שעל הוועדה לטפל בהם, ולקבוע סולם עדיפויות חדש.

י. גנרי:

מבין אני כי הצעות הממשלה מקבלות עדיפות ראשונה בדיונה של הוועדה, אולם כשם שבמליאת הכנסת נידונות אחת לשבועיים הצעות אשר הוצעו לא על-ידי הממשלה, כי אם על-ידי חברי הכנסת, היינו - הצעות לסדר-היום, כך צריך להיות גם בוועדת הכספים הסדר מיכבי כי אחת לישיבות מספר מתפנה הוועדה לדיון בהצעות שאינן הצעות חוק או הצעות צווים לאיסור וכו'. בחדשים האחרונים לעבודת הוועדה חוק רדף חוק ולא היתה כל אפשרות לדון באותם הדברים שהועברו לוועדה על-ידי המליאה. כתוצאה מכך איבדה הוועדה כל קשר עם הבעיות הכלכליות של הארץ, והפכה לוועדה טכנית.

היו"ר י. גנרי:

אם כי ישנה מידה מסויימת של הפרזה בדברי חה"כ בדר, הרי בכל זאת נכון הוא כי ועדת הכספים צריכה להקדיש לבעיות היסוד של מסך הארץ יותר זמן משהיא מקדישה להן כיום.

בסולם העדיפות שקבענו עתה כלולים כ-7 עניינים שעל הוועדה לטפל בהם, כולל הדיון בתקציב הבטחון. אני חושב כי תוך שבועיים נוכל לסיים את העניינים האלה ולקבוע סולם עדיפויות חדש.

ג. סנזאייב:

ברצוני להעיר דבר מה על מה שקרה אמש במליאת הכנסת, בעת הקריאה שניה ושלישית של חוק ייב המגן, והערתי סכרובת גם לגבי העתיד.

חושב אני כי היו"ר יוכל להעיד שהאופוזיציה, ובמיוחד הסיעה שלנו, לא עשתה דבר כדי לעכב את אישור חוק ייב המגן, ואילו היה חבר לוי בנו, היה החוק מתקבל מוזמן. חיפשנו מקורות חדשים אשר יוכלו לתת הכנסה של 25 מיליון לירות ובסכום זה ביקשנו להקטין את ההכנסות מייב המגן. הצענו להקטין את מסי העקיפין ב-6 מיליון לירות ואת ההכנסות ממקורות אחרים הכלולים בייב המגן להקטין ב-19 מיליון לירות - בסך הכל 25 מיליון לירות. בישיבה האחרונה פנינו ליו"ר הוועדה ואמנו שבוצענו למנוע כי שר האוצר יאמר בעת הקריאה האחרונה בחוק שהאופוזיציה אמנם טענה להקטין את ההכנסה מייב המגן, אך אין היא מסריחה עצמה לסגור מקורות הכנסה אחרים. על כן ביקשנו מנציג האוצר אומדן מסוער של ההכנסות העלולות להתקבל ממקורות הכנסה המוצעים על-ידינו, ובהתאם לדברינו של נציג האוצר מחקנו כמה מן ההסתייגויות שלנו.

על כן הסתומסנו מאד לשמוע אמש את דבריו של יו"ר הוועדה, אשר העמיד אותי זאת סיעתי במצב קצת מגוחך ובלתי-אחראי. יו"ר הוועדה אמר אמש, שאילו ידע כי ההכנסות אשר הוצעו על-ידי הרוב בוועדה לא יכניסו סכום של 75 מיליון לירות, היה בישיבה האחרונה של הוועדה מתנגד להצעות אלו ומחפש מקורות הכנסה אחרים או נוספים. אנחנו הסתדלנו להביא הצעה של מקורות הכנסה אשר יביאו לאוצר את הסכום המקורה של 75 מיליון לירות.

או.

ז. סוזאייב:

דבריו של יו"ר הוועדה פגעו בנו במיוחד
לאחר שדנו בסיעה אם להצביע בעד חוק יחב
המגן או נגדו והחלט סלמרות הכל יס להצביע בעד החוק הוטל והוא
קטור בבטחון המדינה, אם כי המט החדש עשוי לפגוע במשק.

אני מבקש מאת יו"ר הוועדה, שהוא כאיש ציבור
אחראי, ימצא דרך נאותה למסור מעל במת הכנסת הודעה אשר תסחר את האווירה
שנוצרה בקריאה האחרונה בחוק יחב המגן.

י. גדר:

כאשר אנו מצביעים בעד חוק מסויים, לוקחים
אנו בחשבון לא רק את החתק כולו אלא גם
את כל פרטיו. על כן התנגדתי להצבעה בעד קבלת חוק יחב המגן, אך כאשר
ראיתי כי הצבעתנו בעד החוק עוררה את רוגזו של יו"ר הוועדה,
סברתי שכבראה בכל זאת עשינו טוב להצביענו בעד החוק.

א. גהיר:

א-אפטר להצביע בעד הוצאה אם אין מצביעים
בעד ההכנסה, אפילו כשמציעים מקורות הכנסה
אחרים. אני הייתי מוכן לקבל את ההצבעה בעד ההוצאה בלבד כאילו אוסרה
גם ההכנסה, אך בכל זאת הבינותי את יו"ר הוועדה כאשר הודיע מעל במת
הכנסת כי הוא מזועזע.

שכולנו אולם אני מדוכא לא בגלל אופן הצבעתה של
האופוזיציה, אלא בגלל זה/ לא סלאנו את חובתנו ולא העמדנו לרשות האוצר
מקורות הכנסה אשר יכניסו 75 מיליון לירות.

חה"כ סוזאייב הציע בהצעתו כי 25 מיליון
לירות ייבנו בצורת מסים ו-25 מיליון לירות יבואו ממקורות הכנסה אחרים.
אולם אני טוען כי בהציעו הצעה זאת ידע חה"כ סוזאייב כי הסכום של
50 מיליון לירות אינו שנה על צרכי הבטחון.

היו"ר י. גורני:

אני מבקש את חה"כ גהיר להפסיק את דבריו,
כי ענין זה אינו עומד על סדר-היום.

א. גהיר:

אם יו"ר אינו מוכן לתת את רשות-הדיבור
בענין זה כרגע, אני מבקש כי נושא זה יעמוד
כסעיף ראשון על סדר-יומה של הישיבה הבאה.

ח. אריאב:

אינני מבין כיצד יכול היה יו"ר הוועדה
לומר מעל במת הכנסת כי הוא מזועזע מהצבעתנו
בעד חוק יחב המגן. האם לא יתכן כי האופוזיציה חסלים פעם עם המצב, בגלל
צרכי הבטחון ותסכים להצעות הרוב?

א. גהיר:

אני חושב כי היתה זו צביעות מצד האופוזיציה
לנהוג כפי שנהגה ביחס לחוק זה.

היו"ר י. גורני:

לא אמרתי את אשר אמרתי כתגובה על הודעה
של סיעות האופוזיציה. דברי באסרו בעת
הקריאה השניה והשלישית של חוק התקציב מס' 2, כתגובה על נימוק ההסתייגויות
על-ידי המסתייגים. לא אמרתי כי אני מזועזע; אמרתי: "אני מדוכא עד היסוד
סהחזיון שהייתי לו עד כמסך כל הערב הזה". הייתי מדוכא גם סמהלך
הדיונים בקואליציה. אולם אף דברים אלה לא הייתי אומר אחר הודעותיהן
של הטיעות; בוודאי שלא הייתי אומר כי אני מדוכא מפני שהאופוזיציה
הצביעה בעד חוק התקציב.

לא אמרתי כי האופוזיציה נהגה בחוסר-אחריות.
לא הוצאתי דברים כאלה מפי.

אשר לוויכוח על המסים, לא נכון כי הייתי
מופתע ביחס ל-20 מיליון לירות; הייתי מופתע רק ביחס ל-5 מיליון לירות,
כי ידעתי מה גורלם של 15 מיליון לירות.

אולם אינני יכול לסלוח לעצמי על כך שהנאתי
לכנסת חוק אשר למעשה מכניס 60 מיליון לירות ואילו בסעיף הראשון שבו
כתוב כי מטרתו להכניס לאוצר 75 מיליון לירות. אולם בזה אשם אני יותר
מסלם. אמנם איש מחברי הוועדה אינו יכול לטעון כי לא ידע שההכנסה תסתכם
ב-60 מיליון לירות בלבד, אך בענין זה נוטל אני את כל האשמה עלי.

או.

ועדת הכספים,
23.5.56

אני מודיע כי לא ידוע היה לי הדבר.

ז. סוזאייב:

בוודאי נמסד על הכנסה של 60 מיליון לירות בלבד בישיבה של הקואליציה, אך לא בישיבה של ועדת הכספים ועל כן לא ידענו על כך.

ח. אריאב:

אני ידעתי על זה.

י. גרד:

אני סוכן לכל בירור בכל ועדה. אם יתברר שנהגתי לא כשורה בענין זה, אבקש את סליחת החברים.

הינ"ר י. גורי:

החברים.

בעת הדיון בענין מכס על חבילות סחוף-לארץ ביקשתי לרסום לי הסתייגות בנושא זה, והסתייגות נרשמה בפרוטוקול. על כן מצטער אני כי יו"ר הוועדה הביא את הצו למליאת הכנסת מבלי שהזכיר את הסתייגותי לצו ומבלי שניתנה לי האפשרות לנסק אותה.

א. בהיר:

אני מצטער כי דבר זה נשכח ממני ואף מן המזכיר.

הינ"ר י. גורי:

תקלה זו קרתה מפני שהצו צריך היה להיות מוגש לאישורה של הכנסת בסוף הישיבה, אך הוגש בתחילתה.

מר בזק:

הוגש בתחילתה.

אני מבקש להעלות ענין זה מחדש ולקיים דיון בהסתתפות שר האוצר, כי אני סבור שעל-ידי צו זה פתחו מחדש אשנבים רחבים לספקולציות שהתנהלו בעבר.

א. בהיר:

אני מסכים לבקשת חה"כ בהיר.

הינ"ר י. גורי:

אני מסכים שיהיה דיון מחדש בצו זה, אך בחנאי שיתקיים לא בישיבה רגילה של הוועדה.

י. גרד:

של הוועדה.

בשאלתי מה היה הטיפול בהצעתה של קבוצת העסיינים מיסודו של מר בז'רנו. לי לא ידוע על הצעה כזאת וגם מר זבגי - אותו שאלתי - לא ידע עליה.

שר האוצר ל. אטכול:

שר המסחר והתעסיה יודע על ההצעה והסיב עליה תשובה לסילית.

ז. סוזאייב:

דבר זה לא צוין בשאלה. אך יכול אני לומר שכל הצעה מסקית הגונה תקבל גם טיפול הגון, ואף אם אסיב תשובה סלילית אהיה סוכן להביא זאת בפני הוועדה.

שר האוצר ל. אטכול:

הבעיה שהתעוררה כאן היא בעיית אגרות-חוב של מפעלים פרטיים. כאשר המדובר הוא באגרות חוב של מפעלים הסתדרותיים סתיחס אליהם הציבור בצורה אחרת מאשר לאגרות חוב של המסך הפרטי, כי הוא יודע שהמסלה לא תביח למסך ההסתדרותי להתמוטט, אף אם אין מצדה ערבות פורמלית לכך. אולם קבוצה של מפעלים פרטיים הרוצים להוציא אגרות-חוב צריכים לקבל ערבותה של המסלה כדי שיוכלו להופיע בפני הציבור. כסם סמתחסיים בסטחים טובים במבצות המיוחד של המסך ההסתדרותי, כך צריך להתחשב במקרה זה במצבו של המסך הפרטי ולהענות לפנייה, כדי לאפשר למפעלים אלה להסיב כסף לפעולתם. תשובתו של שר המסחר והתעסיה לפניית המפעלים האלה היתה סלילית.

ז. סוזאייב:

(אח"כ רשמה מי)

לפני כן רשמה או
ס.י.

סד האוצר ל. אטכול: יש קהל גדול שאינו רוצה לקנות אגרת הסתדרות. אני יודע שבנקים מאד רציניים לא התלהבו מתוך איזו ביטחון פוליטית. בכל זאת היה זמן שגם לא רציני לתת להם את ההנחה של סם הכנסה. ובכן אם אני אוסר ערבות, פירוש הדבר אפליה. לא צריך לעשות זאת כי אין לזה גבול.

אני מציע שייעשה כל מאמץ. תכניסו אתם בנקים לעניין. דומני שלהיכנס לערבות זה מסוכן, אבל אני מוכן לסקול בדבר.

ס. דנין: חבר הכנסת בדר העיר הבוקר, ובצדק, סזה כבר זמן מסוים שהוועדה לא סיפלה בשאלות מסקיות כלכליות. בטוח זה אני רוצה להציג כמה שאלות ולא איכפת לי לא לקבל את התשובות סיד.

שאלתי הראשונה: כוונות מסקית לסלחמה. אתמול נתקיימה פה ישיבה מסותפת עם חברי ועדת חוץ ובטחון, בשאלות שאלות, והתשובות תינתנה בסבוע הבא, אני יודע שהסדר נפתלי מטפל בטוח זה, וועדת הכספים אינה יודעת על כך דבר.

אני רוצה לדעת כמה כספים הוסקעו בביצורים ובמקלטים, וזאת בקטר עם יהב המגן. הוא הדבר ביחס לנשק. אנחנו רוצים לדעת באיזה סכומים קנו, מניין נלקחו הסכומים לסם כך, איננו יודעים על כך דברים ברורים.

אנחנו יודעים שהסוכנות היהודית השתתפה בסכומים מסויימים, אני חושב שהסוכנות לא צריכה להקציב סכומים לסטרות אלו, אלא היא צריכה לעסוק בהתיישבות.

אנחנו יודעים על התיישבות חדשה בסביבת ביצנה, שמענו מספרים שונים, אחד אוסר 2, שמענו כבר על 4 יטובים, ואתמול הרצפליד אסר אפילו 8. אני רוצה לדעת כמה יטובים בדיוק יש שם, ואם גם זה בעסה מתקציב הסוכנות.

יודע לנו שהקונגרס החליט על סני דברים חסונים: התיישבות ועליה. מאין זה ימומן ומה הן התכניות.

ביחס לאמריקה של הסוכנות - סתם היא תוצא, האם היא נמכרה, ולמי היא מיועדת.

היו"ר י. גורדי: אתמול בשעת הדיון על תקציב הבטחון הרמטכ"ל מסר פרטים מדוייקים על הסכומים שהובטחו והוסקעו במקלטים ובביצורים.

(ב) אני אמציא רשימה של עניינים מסקיים כלכליים שנדרשו בוועדת הכספים במשך החודשים האחרונים, סלבד הרשימה של התקציב.

א. בהיר: בזמן הדיון בוועדה בדבר שחרור חכרות שונות מסם הכנסה, נמסר לנו על-ידי סר זבני שאם כי אנחנו אישרנו לפנץ חודס ימים את האגרות של הסוכנות, היה הסכם מתוך האוצר שראשונות יופיעו בטוק האגרות של חברת האגרות, אחר כך הסוכנות היהודית. יש איזה תור. אני רוצה בהזדמנות זו לדעת שני דברים: (א) באיזו צורה נחתמו אגרות חוב של חברת החסמל, מי היו המסקיעים בתוך 16 מיליון הלירות; (ב) באיזו צורה, אם יש כבר מוסדות אשר לפירע הודיעו על השתתפותם באמיסיה של חברת אגרות ובאמיסיה של הסוכנות היהודית.

ס.י.

ויברך אחרון בנקודה זו: האם רנה המסמלה
אן האוצר בהוצאת אגרות חוב לכיסוי צרכי הבטחון כפי שהוצע על-ידי
חכמי הכנסת כדן וסווייב.

שאלה שניה: לצרכי הבטחון יש סכום בתוך
התקציב שאישרנו, יש סכום שאישרנו בשנה שעברה, 50 מיליון לירות
בקשר עם קרן המגן. אישרנו הוצאה ולא אישרנו הכנסה.

עכשיו אישרנו תקציב של 50 מיליון לירות.
אני רוצה לדעת האם היו הוצאות נוספות לצרכי בטחון
איוה התחייבויות קיבל האוצר על עצמו
כדי לכסות אותן? מה הן ההתחייבויות בקשר עם קניית הנסק שהתחייבו
לסלם אותן אחרי שנת התקציב הזו.

א. הרצפלד: אני רוצה לשאול אם הסכום
כולל את הג'א. תהיינה ודאי עוד
הקצבות להג'א, רציתי לדעת אם בדעת המסמלה להקציב סכומים נוספים
ומה הם בערך.

בנוגע למקלטים, יש 147 מסקים שאין בהם
מספיק מקלטים. או שיש בהם מקלט רפואי, או שיש בהם מקלט רגיל
לאנשים, אבל זה לא מספיק. במקומות אלה מעכבים את בניית המקלט
השני. יש הוראה להפסיק את הבניה אפילו אם נעשתה כבר החפירה
או הוכן הברזל. מתי לא להפסיק - אם זה כבר בסלב של תבניות
מוכנות וכמעט הכל מוכן ליציקה. אי אפשר להסאיר את המצב כך.

דבר אחרון - אני סודאג מאד בקשר לענין
החסל אחרי ההחלטה על יהב המגן והייתי מבקש את האוצר שיבדוק
את הענין הזה הלכה למעשה מבחינה טכנית יהיו קשיים לבצע את
הדבר.

היו"ר י. גורני: אנחנו עוררנו שאלה, רצינו להכניס תשלום
סודאג, מעל ל-2.5 הלירות המשוחררות.
אז הוכיחו לנו שזה בלתי אפשרי, מר שפירא דרש מאתנו להעלות גם
את התשלום על הגאז, כיחוד כאשר באופק יש תביעה של החברה להעלות
ממילא את התשלום על ק"ו בגרוס אחד. אין לזה קשר עם הביצוע
הטכני.

ס. חזני: אני מציע לשר האוצר שיחד שיחה על התקנות
שמכנינים בקשר ליהב המגן, כדי לחסוך אחר
כך שינויים.

יש לי כמה שאלות בקיצור נמרץ.

ביחס לחברת החשמל, שינויים במחיר,
תוספת מיוחדת לייזולים למרות ההסוואה הארצית. טוב היה לסמוע
על כך במפורט, מה מחזוריה בחברת החשמל ומה עומד להתהוות בקשר
עם השינויים של ההנהלה.

דבר שני בקשר לחברה לשיווק כותנה ובוטנים.
יש חברה כזאת שמקבלת את התוצרת מהייצרן ומשווקת אותה מהאמצעים
שהאוצר מעמיד לרשותה בבנקים, והייצרן מסלם תמורת המפרעה הזאת
10% ריבית. לא טוב שלסל היצרן סיפק את הכותנה והבוטנים במתן
עכשיו אנחנו נסוף מאי, ושום יצרן לא קיבל עדיין חשבון, וריביתיים
הוא מסלם 10% ריבית על המפרעה שקיבל. היצרן צועק למה הוא
צריך לסלם ריבית של 10% על 7-8 חודשים, משום שהחברה לא הספיקה
לנטור את החשבונות.

ס.י.

אשר לענין המקלטים - ברוב המקרים העבודה
נמצאת כבר כאמצע או בשלב של גמר ולא ייתכן להפסיק אותה עכשיו.

שאלה חשובה ביותר היא שאלת בכי המלחמה
בנאצים. האנשים צועקים: עד מתי? זה עיננו הדין.

ביחס לחברת האשלג, לא רק שאין התקדמות
בתוצרת, אלא שיש נסיגה מתמדת. אני מבקש לדעת מה נעשה שם.

נתפרסמה היום ידיעה שבתיובוכו של מר גורי
הוסבה איזו פטרה בקשר לתה"ל, "מקורות" ובלאס. חשוב לדעת מה עומד
להתהוות שם.

מונח לפני סכתב של יצחק אויזרמן. הוא
סביר שאי אפשר לעשות הרחבה במפעל הנייר בחדרה. אז בקשר להרחבה
בעזרת האוצר, בדאי היה לסמוע מה נעשה שם ובאיזו מידה הסענות שלו
מוצדקות.

קופת התגמולים של עובדי החברות היזיות
עומדת לרכוש אנזיה אחת או שתיים. לכאורה זה ענינה של קופת התגמולים,
לי זה לא נראה, בכלל אם יש צורך באניותן שרת העבודה הבטיחה שיוכא
לכנסת איזה חוק של הכוונה או פיקוח מסויים על קופת התגמולים.
הייתי רוצה לסמוע מה נעשה בענין זה.

שר האוצר ל. אספנל: בקשר לתקציב הבטחון.

עכשיו אני מחכה לאיניציאטיבה מצדכם,
ניסיתי להכין פעם איזו רשימה, הלכתי אתה לזוערת השרים ולמטלה.
מציעים לקצץ פה ולקצץ שם, לפטר עובדים, אבל כמה זה נותן לנו?
אדרבה, תנו לי הצעות.

אשר לאגודת חברת החשמל - בדרך כלל
היה באוצר איזה סדר של עדיפויות. ברשימה היתה ההסתדרות, "מקורות",
הסוכנות, חברת הדלק, אז באוצר קבענו על פי זה.

הישיבה נסתיימה בטעה 11,00.